

Karttojen tuotannossa työskentelee noin 20 henkilöä: maanmittareita, kartografian asiantuntijoita, kartoitusteknikoita sekä maantieteilijöitä.

**Anne-Lise Hegner Astermo
Käännös: Anne Ingman ja
Pekka Lehtonen**

Kartcentrum on osa Maanmittauslaitosta Ruotsissa

Kartastot ja erilaiset painetut ja digitaaliset kartat ovat laadukkaampia ja kattavampia kuin koskaan ennen, kirjoittaa Kartcentrumin, Ruotsin maanmittauslaitoksen karttakeskuksen johtaja Anne-Lise Hegner Astermo.

KARTCENTRUMIN (Karttakeskuksen) toiminta alkoi vuonna 1962 nimellä Svenska Reproduktions AB (SRA) ja sen omistaja oli Statsföretag AB. Pääasiallisesti tuotettiin yleisten karttojen jatkojalosteita. Tärkeimpiä asiakkaita olivat kunnat ja puolustusvoimat.

Jo 1966 ryhdyttiin läheiseen yhteistyöhön ilmavoimien ja Kungliga Svenska Aeroklubbenin kanssa. Tämä loi perustan menestykselliselle ilmailukarttojen kehitykselle puolustusvoimien ja siviililmailun hyväksi.

Vuonna 1970 tuotettiin ensimmäinen sarja tunturikarttoja yhteistyössä Svenska Turistföreningin kanssa.

Liberkartor-konsernin kautta Kartcentrumiksi

SRA muutti nimensä 1973 LiberKartoriksi ja liittyi Liber-konserniin yhdessä Allmänna Förlagetin, Liber Utbildning

LiberTryckin ja Hermodsin kanssa. Tämä oli karttatuotannolle voimakkaan kasvun aikaa: karttoja ja atlaksia tuotettiin sekä omina että muiden yritysten kustanteina, lisäksi tuotettiin myös geologisia karttoja yhteistyössä geologisen tutkimuslaitoksen SGU:n (*Sveriges Geologiska Undersökning*) kanssa.

Karttojen tuottaminen ja kustantaminen siirtyivät Maanmittauslaitokseen vuonna 1985, jolloin henkilökuntaa oli 20 henkilöä. **Thomas Mannin** johdolla kustannus- ja tuotantotoiminta (Kartförlaget ja Kartproduktionen) yhdistyivät ja nimi muutettiin Kartcentrumiksi vuonna 1988. Tuotanto puolustusvoimille ja elinkeinoelämälle sekä oma ja ulkopuolisille suunnattu kustannustoiminta lisääntyivät.

Viranomaistoiminta ja tilaustehtävät eriytetään

Keväällä 1994 valtiopäivät päättivät

Maanmittauslaitoksen tilaustehtävien yhtiöittämisestä. Tämä päätös sisälsi sekä Maanmittauslaitoksen kiinteistöaloulos- (fastighetsekonomi) että muunkin tilaustehtävätoiminnan mukaan lukien erilliseksi jäävän kustannustoiminnan. Maanmittauslaitoksen kiinteistönarviointi yhtiöitettiin aluksi valtion omistukseen mutta yhtiö siirtyi myöhemmin henkilökunnan omistukseen. Yrityksen nimi on nykyään Svefa.

Maanmittauslaitoksen organisaatiomuutoksessa tilaustehtävätoiminta ja yleisten karttojen tuotanto jäivät laitokseen mutta ne piti erottaa taloudeltaan selkeästi viranomaistoiminnasta. Syntyi Metria. Kartcentrum kuuluu Metrian julkisten palvelujen liike toimintayksikköön, johon kuuluvat myös karttojen kustannusyksikkö, Kartförlaget, Gävlessä, Metria Kiirunassa ja E-Centrum Uumajassa^{*)}. Kartcentrum saattoi myös jatkaa tilaustehtävätoimintaansa.

Ruotsin kansalliskartastolla on tällä hetkellä 18 MKr:n tilaukset, mikä tarkoittaa neljää uutta kartastoa vuoteen 2010 mennessä.

Syksystä 2006 Kartcentrum on sijainnut uudenaikaisissa ja käytännöllisissä tiloissa, keskeisellä paikalla 20 minuutin päässä Tukholman keskustasta Alvikstorgin kupeessa Alvikissa.

Karttojen ja kartastojen tuotannossa työskentelevä henkilöstö (noin 20 henkilöä) koostuu maanmittareista, kartografian asiantuntijoista, kartoitusteknikoista sekä maantieteilijöistä.

Henkilöiden vaihtuvuus on vähäistä ja keski-ikä melko korkea. Kartcentrumin tavoite on säilyttää kartografisesti korkea laatu sekä paino- että digitaalituotteissa. Siksi on tärkeää yhdistää kartoitusosaaminen nykyajan tekniikoihin.

Kartcentrumilla on sopimus viiden eri kirjapainon kanssa. Näistä eniten käytetty sijaitsee Italiassa.

Tuotantoympäristön muodostavat Microstation, Ark-Gis, Adobe Illustrator, InDesign ja Acrobat.

Kartastot – Kartcentrumin lippulaiva

Vuonna 1996 Kartcentrum sai vastuulleen **Ruotsin kansalliskartaston** (Sveriges Nationatlas, SNA): toimitus sijaitsi Kartcentrumissa ja karttatuotanto Maanmittauslaitoksessa Kiirunassa.

Se on tärkeä osa Kartcentrumia tänä päivänä.

Ruotsin kansalliskartastolla on tällä hetkellä 18 MKr:n tilaukset, mikä tarkoittaa neljää uutta kartastoa vuoteen 2010 mennessä.

©Kartcentrum, Sverige

SNA:n 20-vuotisjuhlassa 24. lokakuuta 2007 Maanmittauslaitoksen tuolloinen pääjohtaja **Sture Norberg** sanoi, ettei ”koskaan velleimmässä kuvitelmissaankaan olisi uskonut, että SNA-projekti olisi niin elinvoimainen vielä kahdenkymmenen vuoden kuluttua”. Teoksella, jota julkais-

taan ruotsiksi ja englanniksi, on nyt 18 kansallista sekä kaksi alueellista nidettä. Laitos sisältää 3 900 karttaa, 1 500 diagrammia, 2 900 valokuvaa ja 1 100 piirrosta. Painosten suuruus on noin 15 000–20 000 kappaletta.

Kartasto on ollut saatavina myös säh-

©Kartcentrum, Sverige

Ruotsin kansalliskartasto (Sveriges Nationatlas, SNA): on ollut Kartcentrumin vastuulla vuodesta 1966.

*) E-centrum Umeå on Metrian yksikkö, joka myy digitaalisessa muodossa karttoja ja kuvia netin kautta (Din Sverige Karta, Din Sverige Bild). Toim. huom.

köisenä, ensin disketillä, sitten CD:llä ja nykyään interaktiivisena web-palveluna kotisivun www.sna.se kautta.

Uuden ”Språken i Sverige” -kartaston tilaaja on Vitterhetsakademin¹. Se tulee käsittelemään ruotsin murteiden levinneisyyttä ja kertomaan Ruotsin vähemmistökielistä. Jernkontoretin² tilauksesta tuotetaan kartasto, joka kertoo Ruotsin malmiteollisuudesta, yhdestä maan menestyksellisimmistä aloista. Samanaikaisesti on meneillään käsikirjoitustyö Ruotsin maa- ja metsätaloudesta sadan vuoden ajalta. Tilaajana on Kuninkaallinen Maa- ja Metsätaloussakatemia (Kungliga Skogs och Lantbruksakademien). Kevään 2008 aikana valmistuu Mälardalenin kartasto, joka on temaattinen kartasto Tukholman Södermanlandin, Uppsalan, Örebron sekä Västmanlandin läänien alueelta. Aloitteentekijänä on ollut Mälardalstædet.³

Karttoja ilmailuun ja maanteille

Ilmailukartat valmistetaan ilmavoimien tilauksesta mittakaavoissa 1:250 000 Ruotsista sekä 1:500 000 ja 1:1 milj. Pohjoismaista. Karttojen korkeustiedot esitetään nykyään sekä jalkoina että metreinä. Ilmailulaitoksen, Ilmavoimien sekä Kartcentrumin välisen tuotantoketjun kehittäminen on perustana vakaalle, sujuvalle ilmailukarttatuotannolle. Kartcentrum toimittaa peruskartat Ilmavoimille, joka lisää niille kaiken lentotoiminnan tiedon ja palauttaa tiedostot Kartcentrumille. Tämä puolestaan vastaa kartografiasta ja painamisesta. Aikaisemmin peruskartat painettiin 8-värisinä ja lentotoiminnan informaatio lisäksi neljällä värillä. Ny-

Motormännens Sverige Vägatlas on vuosien varrella sijoittunut kärkeen Ruotsin kirjakaupan ammattikirjallisuuden myyntilistalla.

kyään kaikki ilmailukartat painetaan nelivärisenä.

Estekartta 1:100 000 osoittaa mm. kaikki olemassa olevat ja suunnitellut mastot. Kartan ajantasaistus tapahtuu neljä kertaa vuodessa ja sitä painetaan tarpeen mukaan ”Print on demand” – myös Ilmailulaitoksen tilauksena.

Kartcentrumin ”bästsäljare” on *Motormännens Sverige Vägatlas* (Autoilijan tiekartasto, Ruotsi), jota kustantaa oma kustantamo, Kartförlaget. Ensimmäinen painos tuotettiin vuonna 1992 ja 17. painos lähti painosta joulukuussa 2007. Kartasto on vuosien varrella sijoittunut kärkeen Ruotsin kirjakaupan ammattikirjallisuuden myyntilistalla. Vuosittain

panostetaan voimakkaasti peruskartan päivitykseen sekä tie- ja matkailutietoihin.

Tänä päivänä Kartcentrum tuottaa noin 20 eri kartastoa omakustanteina sekä lisäksi muille kustantajille Ruotsissa ja ulkomaille. Kartastot – SNA mukaan luettuna – ovat tuotannon osa, joka viime vuosina on eniten kasvanut.

Mainos- ja ilmoitustoimistot, sanomalehdet sekä elinkeinoelämä ovat tärkeitä asiakkaita, jotka tarvitsevat Kartcentrumin karttoja sekä digitaalisena että painettuina.

Digitaalisten ja painettujen karttojen tarve käsi kädessä

Kiinnostus maantietoa kohtaan on yhteiskunnassa selvästi lisääntynyt. GPS, navigointijärjestelmät, Google Earth ja eniro.se ovat lisänneet kiinnostusta karttoja kohtaan. Kartcentrum ei ole koskaan tuottanut niin suuria painoksia kuin tänä päivänä.

Kartcentrum tunnistaa markkinat, seuraa niitä ja kehittää tuotteitaan, jalostaa karttatietoa kohtaamaan tulevaisuuden ja tulevaisuuden asiakkaat. Digitaalisten ja painettujen karttojen tarve ja kysyntä kulkevat käsi kädessä.

Kirjoittaja on Kartcentrumin johtaja vuodesta 1991. Sähköposti anne-lise.hegner@lm.se. Toimitusta on auttanut käsitteistön tulkinnassa myös kollegamme, *Nya Lantmätarenin* päätoimittaja, suomen kielen hallitseva **Thomas Nylund.**

- 1 Vitterhetsakademin edistäjä tutkimusta humanistisella, uskontotieteellisillä, oikeustieteellisillä, yhteiskuntatieteellisillä aloilla sekä ympäristönhoidossa. Toim. huom.
- 2 Ruotsin terästeollisuuden järjestö. Toim. huom.
- 3 Mälardalsrådet on etujärjestö, joka pyrkii edistämään Tukholman–Mälaren seudun kehittymistä vetovoimaisena tulevaisuuden alueena integroituneessa Euroopassa. Toim. huom.

Svante ja Anne Asterno ovat maanmittausalan pohjoismaisen yhteistyön avainhenkilöitä. He ovat olleet mukana Ruotsin edustajina ombudsmannarådetin kokouksissa useita vuosia.

Svante, joka äskettäin siirtyi eläkkeelle, on Ruotsin maanmittausinsinöörien liiton puheenjohtaja, *Nya lantmätarenin* toimitusneuvoston puheenjohtaja ja toiminut monissa FIG:n tehtävissä sekä tehnyt mittavan työuran Lantmäteriverketissä ja Satellitbildissä Kiirunassa sekä viimeksi Merikarttalaitoksessa. Svante on kotoisin Länsipohjasta Pajalasta ja puhuu suomea, meän-kieltä.

Anne, kuten tässä ilmenee, on ollut Kartcentrumin johtaja vuodesta 1991.

Kuva Ombudsmannarådetin kokouksesta Norjasta vuodelta 2006, Svante ja Anne Asterno Norjan lipun alla, hyvässä pohjoismaisessa hengessä.

